

PÄIVÄKIRJAN SIVUJA

Joku päivä sitten ilmestynyt, vuonna 1920 suoritettun väenlaskennan tietoihin perustuva teos Venäjän väestön lukutaitoisuudesta („Lukutaito Venäjällä”, Moskova 1922, Tilastollinen Keskushallinto, Kansanvalistustilaston osasto) on sangen tärkeä tapaus.

Esitän tässä tuosta teoksesta lainatun taulukon Venäjän väestön lukutaitoisuudesta vuosina 1897 ja 1920:

	Jokaista 1.000 miestä kohti oli lukutaitoisia:		Jokaista 1.000 naista kohti oli lukutaitoisia:		Koko väestöstä jokaista 1.000 asukasta kohti oli lukutaitoisia:	
	v. 1897	v. 1920	v. 1897	v. 1920	v. 1897	v. 1920
1. Euroopan-Venäjä . .	326	422	136	255	229	330
2. Pohjois-Kaukasia . .	241	357	56	215	150	281
3. Siperia (länsiosa) . .	170	307	46	134	108	218
<i>Yhteensä . . .</i>	318	409	131	244	223	319

Samaan aikaan kun jaarittelimme proletaarisesta kulttuurista ja sen suhteesta porvarilliseen kulttuuriin, tosiasiat tarjoavat meille numerotietoja, jotka osoittavat, että porvarillisenkin kulttuurin kannalta asiat ovat meillä sangen kehnosti. Osoittautui, kuten sopi odottaakin, että olemme vielä hyvin kaukana yleisestä lukutaitoisuudesta, ja että edistyksemmekin tsaarin aikoihin (v. 1897) verrat on ollut liian hidasta. Se on ankara varoitus ja moite niille, jotka ovat leijailleet ja leijailevat „proletaarisen kulttuurin” pilvilinnoissa. Se osoittaa, miten paljon tuiki tarpeellista arkista työtä meidän on vielä suoritettava voidaksemme saavuttaa tavallisen länsieurooppalaisen sivi-

tysvaltion tason. Se osoittaa edelleen, miten suunnattoman paljon meidän on nyt tehtävä työtä saavuttaaksemme proletaaristen voittojemme pohjalla todellakin jonkinlaisen kulttuuritason.

Me emme saa rajoittua tähän kiistattomaan, mutta liian teoreettiseen toteamukseen. Meidän täytyy lähimmässä vuosineljännesbudjettimme tarkastuksessa käydä käsiksi asiaan myös käytännöllisesti. Ensi vuorossa ei tietenkään pidä supistaa Valistusasiain kansankomissariaatin menoja, vaan on supistettava muiden hallinnonhaarojen menoja ja käytettävä vapautuvat varat Valistusasiain kansankomissariaatin tarpeisiin. Ei pidä kitsastella opettajien leipäannoksen lisäämisessä sellaisena vuotena kuin tänä vuonna, jolloin meillä on verrattain siedettävästi viljaa.

Työtä, jota nykyään tehdään kansanvalistuksen alalla, ei yleensä voida sanoa liian rajoitetuksi. Tehdään melko paljon sen hyväksi, että vanha opettajisto saataisiin liikkeelle, että saataisiin se mukaan täyttämään uusia tehtäviä, kiinnostumaan kasvatustieteellisten kysymysten asettamiseen uudella tavalla, kiinnostumaan sellaisiin kysymyksiin kuin uskontokysymykseen.

Mutta me emme tee tärkeintä. Me emme pidä huolta tai emme pidä läheskään riittävästi huolta siitä, että kansanopettaja nostettaisiin sille korkeudelle, jota saavuttamatta ei voi olla puhuttakaan mistään kulttuurista: ei proletariisesta eikä edes porvarillisesta kulttuurista. Tässä on puhuttava siitä puolittain aasialaisesta kulttuurittomuudesta, josta emme ole vieläkään päässeet emmekä pääse ilman vakavia ponnisteluja, jos kohta voimmekin siitä päästä, sillä missään kansanjoukot eivät ole niin kiinnostuneita todellisesta kulttuurista kuin meillä, missään tuon kulttuurin kysymyksiä ei aseteta niin syvällisesti eikä niin johdonmukaisesti kuin meillä; missään, yhdessäkään maassa valtiovalta ei ole työväenluokan käsissä, jonka valtaenemistö ymmärtää mainiosti, en sano sivistyksensä, vaan sanon lukutaitonsa vajavaisuuden, missään se ei ole niin valmis uhrauksiin eikä uhraa niin paljon asemansa parantamiseksi tässä suhteessa kuin meillä.

Meillä tehdään vielä liian vähän, äärettömän vähän sen hyväksi, että koko valtionbudjetissamme tulisi painotetuksi ensi sijassa kansan alkeisopetuksen tarpeiden tyydyttäminen. Yksinpä Valistusasiain kansankomissariaatissammekin

on tämän tästä havaittavissa sellaista, että jonkin Valtion kustannusliikkeen henkilökunta on paisutettu liian suureksi välittämättä lainkaan siitä, että valtion ei pidä huolehtia ensi kädessä kustannustoiminnasta, vaan siitä, että olisi lukijoita, että olisi mahdollisimman paljon lukutaitoisia, että kustannustoiminta olisi tulevaisuuden Venäjällä poliittisesti laajakantoisempaa. Sellaisiin teknillisiin kysymyksiin kuin kustannustoimintaan me kiinnitämme vanhasta (pahasta) tottumuksesta yhä vielä paljon enemmän aikaa ja voimia kuin kansan lukutaitoisuuteen, joka on yleispoliittinen kysymys.

Jos otamme Glavprofobrin *, niin varmasti sielläkin on havaittavissa hyvin paljon nurkkakuntaisista eduista johtuvaa liiallisuutta ja ylettömyyttä, mikä ei ole laajan kansanvalistuksen tarpeiden mukaista. Glavprofobrissa ei voida läheskään kaikkea puolustaa sillä, että halutaan, mikä on aivan oikein, kohottaa ensin tehdasnuorisomme sivistystä ja antaa tuolle sivistykselle käytännöllinen suunta. Jos tarkastellaan huolellisesti Glavprofobrin meno- ja palkkaussääntöjä, niin tältä kannalta katsoen siinä on paljon liiallisuuksia, keinotekoisuutta ja sellaista, mistä olisi tehtävä loppu. Proletariaatin ja talonpoikaiston valtiossa voidaan vielä säästää ja pitääkin säästää hyvin paljon kansan lukutaitoisuuden edistämiseksi sulkemalla kaikenlaisia laitoksia, jotka ovat joko puolittain herraskaisia leikkilaitoksia taikka sellaisia, joita ilman me voimme vielä nyt ja pitkän aikaa vastaisuudessaakin tulla toimeen ja meidän pitääkin tulla toimeen kansan lukutaitoisuuden ollessa sellainen, jollaiseksi tilastot sen todistavat.

Kansanopettaja on nostettava meillä sellaiseen korkeaan asemaan, jota hänellä ei ole koskaan ollut, ei ole eikä voikaan olla porvarillisessa yhteiskunnassa. Tämä on totuus, joka ei kaipaa todisteluja. Saattaaksemme asiat sille tolalle, meidän on järjestelmällisesti, jatkuvasti ja sitkeästi toimimalla kehitettävä opettajaa henkisesti, valmistettava häntä kaikinpuolisesti todella suureen kutsumukseensa ja — mikä on tärkeintä, tärkeintä ja vielä kerran tärkeintä — parannettava hänen aineellista asemaansa.

* Lyhennys venäjänkielisistä sanoista Главное управление профессионально-технических школ и высших учебных заведений Народного Комиссариата просвещения (Valistusasiain kansankomissariaatin ammatti- ja teknillisten koulujen ja korkeakoulujen päähallinto). *Suom.*

On toimittava järjestelmällisesti entistä tehokkaammin kansanopettajien järjestämiseksi, jotta he porvarillisen järjestelmän tukinojasta, jona he yhä vieläkin ovat poikkeuksetta kaikissa kapitalistisissa maissa, muodostuisivat neuvostojärjestelmän tueksi ja jotta heidän avullaan saataisiin talonpoikaisto eroamaan porvaristosta ja liittoutumaan proletariaatin kanssa.

Huomautan lyhyesti, että tässä suhteessa olisi erittäin tärkeä merkitys säännöllisillä maaseutumatkoilla, joita meillä muuten jo tehdäänkin ja joita on suoritettava suunnitelmallisesti entistä laajemmassa mitassa. Näiden matkojen kaltaisiin tarkoituksiin ei ole sääli antaa varoja, joita me hyvin usein hukkaamme turhaan miltei kokonaan vanhaan historialliseen aikakauteen kuuluvaan valtiokoneistoon.

Kokoilin aineistoa maalaisväestön keskuudessa suoritetusta kaupunkiasutusten työläisten kummikohdetoiminnasta puhettani varten, jonka aioin pitää Neuvostojen edustajakokouksessa joulukuussa 1922, mutta joka jäi pitämättä. Toveri Hodorovski toimitti minulle siitä jonkin verran aineistoa, ja esitän tämän aiheen toverien käsiteltäväksi nyt, koska en itse ehtinyt sitä käsitellä enkä saattaa julkisuuteen Neuvostojen edustajakokouksen kautta.

Tässä suhteessa poliittisena peruskysymyksenä on kaupungin suhde maaseutuun, ja tällä kysymyksellä on ratkaiseva merkitys koko vallankumouksellemme. Samaan aikaan kun porvarillinen valtio tekee jatkuvasti kaikkensa kaupunkityöläisten pimeämiseksi muokaten tämän tarkoituksensa mukaiseksi kaiken valtion ja tsarististen ja porvarillisten puolueiden varoilla julkaistavan kirjallisuuden, me voimme käyttää ja meidän on käytettävä valtaamme siihen, että teemme kaupunkilaistyöläisestä todellakin kommunististen aatteiden levittäjän maalaisproletariaatin keskuuteen.

Sanoin „kommunististen” ja kiiruhdan tekemään varauksen, etten aiheuttaisi väärinkäsityksiä tai ettei minua ymmärrettäisi liian yksioikoisesti. Tätä ei pidä missään tapauksessa ymmärtää siten, että meidän on vietävä heti maaseudulle puhtaasti ja ahtaasti kommunistisia aatteita. Niin kauan kuin meillä ei ole maaseudulla aineellista pohjaa kommunismille, niin kauan se olisi, voidaan sanoa,

vahingollista, se olisi, voidaan sanoa, kommunismille turmiollista.

Ei. On aloitettava kaupungin ja maaseudun kanssakäymisen järjestämisestä asettamatta suinkaan etukäteen tarkoituseräksi kommunismin juurruttamista maaseudulle. Sellaista tarkoituserää ei nyt saavuteta. Sellainen tarkoituserä on ennenaikainen. Sellaisen tarkoituserän asettaminen tuottaa asialle vain vahinkoa eikä hyötyä.

Mutta velvollisuutemme, vallassa olevan työväenluokan perustehtäviä on kaupunkityöläisten ja maaseudun työntekijäin kanssakäynnin järjestäminen, toveruuden rakentaminen niiden välille siinä muodossa, missä se on helposti luotavissa. Tässä tarkoituksessa on tehdastyöläisten keskuuteen perustettava lukuisia yhdistyksiä (puolue-, ammatti- ja erikoisyhdistyksiä), jotka ottaisivat vakinaiseksi tarkoituseräkseen auttaa maaseudun kulttuurikehitystä.

Onnistuuko meidän „kiinnittää” kaikki kaupunkien solut kaikkiin maalaissoluihin, jotta jokainen työläissolu, saatuaan „kiinnityksen” vastaavaan maalaissoluun, pitäisi järjestelmällisesti huolta joka tilaisuudesta ja joka mahdollisuudesta tyydyttää toverisolun yksiä tai toisia kulttuuritarpeita? Vai onnistuuko meidän löytää muita yhteydenpitomuotoja? Rajoitun tässä vain esittämään kysymyksen kiinnittääkseni siihen toverien huomiota, viitatakseni Länsi-Siperiassa saatuun kokemukseen (tov. Hodorovski esitteli minulle tuota kokemusta) ja asettaakseni tämän jättiläismäisen maailmanhistoriallisen kulttuuritehtävän kaikessa laajuudessaan esille.

Virallista budjettiamme tai virallisia yhteyksiämme lukuun ottamatta me emme tee juuri mitään maaseudun hyväksi. Tosin kaupungin ja maaseudun kulttuuriyhteys saa meillä itsestäänkin ja väistämättömästi uuden luonteen. Kapitalismin oloissa kaupunki vaikutti maaseutuun siten, että se rappeutti tätä poliittisesti, taloudellisesti, siveellisesti, fyysillisesti j.n.e. Meillä kaupunki alkaa sinänsä vaikuttaa maaseutuun aivan päinvastaisella tavalla. Mutta kaikki tämä tapahtuu nimenomaan itsestään, alkuvoimaisesti, ja kaikkea sitä voitaisiin tehostaa (ja sitten myös lisätä satakertaisesti) tekemällä tuota työtä tietoisesti, suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti.

Vasta silloin alamme päästä eteenpäin (ja silloin alamme varmasti päästä eteenpäin sata kertaa nopeammin), kun otamme tämän kysymyksen harkittavaksemme, kun ryhdymme perustamaan kaikenlaisia työläisten yhdistyksiä — välttämällä kaikin mokomin niiden byrokratisoitumista — voidaksemme järjestää tämän asian, pohtia sitä ja toteuttaa sen käytännössä.

Tammikuun 2 p:nä 1923.

„Pravda” № 2,
tammikuun 4 p:nä 1923
Allekirjoitus: N. L e n i n

Julkaistaan „Pravda” lehtien
tekstistä, joka on tarkistettu
pikakirjoitteen mukaan